

24915

бечер

4858 / страница 11

10 ФЕВРУАРИ 1979 ГОДИНА

СЕКАВАЊЕ

ПОЗНАТИОТ ФРАНЦУСКИ ЕСТЕТИЧАР Анри Фосијан својата книга „Животот на облиците“ ја завршува со еден прекрасен есеј под наслов „Пофалба на раката“, каде што ја истакнува мислата дека духот ја усвршува раката, а раката го усвршува духот.

КОГА ПРЕД ШЕСТ ГОДИНИ јо погребувавме доајенот на македонското современо сликарство Никола Мартиноски, неколку мигови пред да го покрие од нашите очи земјата, таа вечна покривка на сите смртни суштества, потлејејќи ми се запре токму врз него вата рака, која педесетина години умееше со својата извонредна вештина и магија да создаде такви облици кои засекогаш ќе останат како темелини на нашата национална уметност. Среде тој величествен траур ме обзеде силна желба да се одвојам од многубројната толпа и да ја бакнам раката на големиот покојник, но токму во тој миг еден од роднините што стоеше близу до одајенот, се наведна и го направи том што мене ми мина низ умот. Веднаш потоа телото на Мартиноски исчезна пред нашите очи.

ПОФАЛБА НА ВЕШТАТА РАКА

ТОКМУ ВО ТИЕ ПОСЛЕДНИ мигови на погребот, се сетив на насловот од есејот на Фосијон, и помислив дека една таква пофалба, кога се во прашање македонските уметници, најмногу му додека токму на Мартиноски, започнува со неговата рака се одликувајќи со посебна дарба, со каква се одликувале само големите мајстори на ликовниот израз. Ако другите наши доајени ни оставија разни други вредности, во смисла на колотистички сензации, композициски решенија, идејни пораки итн., Мартиноски ни подари еден богат опус што сведочи првенствено за моктот на раката, за оној

ПО ПОВОД
ШЕСТ ГОДИНИ
ОД СМРТТА
НА НИКОЛА
МАРТИНОСКИ

максимален резултат што може да се постигне со човечката рака, со тоа најблагородно средство на трудот, кое, усвршувајќи се, не претставува само орган на трупот, туку, како што вели Ентелс, и негов производ.

ТАКА И РАКАТА НА МАРТИНОСКИ, усвршувајќи се во текот на педесетина години а задржувајќи ју секогаш генот на талентот, ги произведуваше најубавите примери на духовниот труд,

продуктите од кои ќе се воспираат многу идни генерации и ќе се инспирираат за нови креации, за нови победи на раката. Мартиноски ѝ се имал препуштен, така да кажеме, на властта на раката, тој сиот бил сконцентриран врз она што може да го оствари раката, мајсторски водена од визирот на окото и на духот. Во неговите дела најмногу можеме да го почувствувааме присуството на раката, нејзините движение, нејзината елегантна потези и нејзината ритмичка енергија, од што пред нашите очи се појавува во материјализирана форма големата екстаза на творечката душа.

Сè што произлезе од вештата река на Мартиноски, па дури и оние последни распливнати скиди со разнобојни фломастери, спаѓа меѓу најубавите уникати што воопшто ли создала македонската рака, и секако нашите идни поколенија неговите најверни дела ќе ли рамираат со оние ракоторби што заеднички ли создаде нашот талентиран народ.

Паскал ГИЛЕВСКИ